

شېنجاڭ ەكونوميكاسىناداى جارقىن تۇپىندەرگە نازار

كوكىرەك تولى سەنىمەن “سىرتقا شىعبى”، ەكونوميگانى بار كۇشىپن ارتىرۇعا اتتالدى

— ۋتونوميالى رايوندىق خالىق ۋكىمەننىڭ ەكونوميكا، ساۋدا ۋاكىلدىر ۋىسرىمەسىنىڭ شەئالگە ساپارىنا نازار

تيانشان باعامى

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتنىڭ تىلشلىرى ليۇ شياڭ، گو ليىڭ

ۋاقىت ادامدى كۇتىپ تۇرمايدى. ساقتاۋ – تىزگىندەۋ شارالارىن ۇزدىكىسىز ساپاللاندىرىغانان كەيىن، ”ەكونومىيە-كا قۇراۋدىڭ“ ۶سات – ساعاتى دا كەلپى جەتتى.

12 – ايدىنك 12 – كۇنى كەشتە ۋتونوميالى رايوندىق خالىق ۋكىمەتى ۋيىمداستىرعان ەكونوميكا – ساۋدا ۋاكىلدىر ۋيىرمەسى مەن ساۋدا – ساتتىق سەلبەستىگى قىزمەت گرۇپپاسى 10 كۇندىك ەكونوميكا – ساۋدا سەلبەستىگى قىمىلن ورستەتۇ ۋۇشىن، قازاقستانغا، تاجىكىستانغا، قىرعىزستانغا، وزبەكىستانغا ساپارغا اتتاندى.

ۋاقىت مەنى كۇتىپ تۇرمايدى دەگەن رۇحانى بەت – بەينە، ناقتى، پارمەندى، تىڭغىللىقتى شارالار ارقىلى ۋاكىل-دەر ۋيىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى كوكىرەك تولى سەنىمەن وسى جولى ۇزاق كۇتىرىپ جەتكەن كەزدەسۇگە باردى. قىسقى كۇنىنىڭ قۇاتىمەن اتتاعان ساپاردا كەلەر كوكتەننىڭ گۇل جايىاعان كوركى كۇتىپ تۇرعانى داۋسىز.

ورتا ازىباغا ساپار، ۋسوزسىز، باساتىن ساپارىمىز

بۇل جاڭا تىپتى ايدارشا ۋيرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتى تۇلغاعاننان بەرى، شىنجاڭنان تۇڭغىش رەت ساپارلاي شىققان ۋكىمەتنىڭ ەكونوميكا – ساۋدا ۋيىرمەسى.

نە ۋۇشىن ورتا ازىيانى نىسانالى جەرەتىپ تاڭدادى؟ جاعراپىالىق ورنىنان قاراغاندا، جۇڭگونىڭ شىنجاڭگە نىڭ قازاقستان، قىرعىزستان، تاجىكىستاندارمەن 3000 كىلو-مەتر دەن اسام ورتاق شەكاراسى بار؛ وزبەكىستانمەن، تۇرىك-چەنستانمەن برگەلەس بولماعانىمەن، ۋبىراق جاقىن كورشى. وسىنداي ۋغىرلىك باسىمىدىق جانە وعان ”بىر بەلدەۋ، ۋبىر جولدى“ بىرگە قۇرۇدىڭ ارىندى نىتاسى قو-سىلغاندىقتان، شىنجاڭنىڭ ورتا ازىياداعى ەلدەر مەن ەكو-نوميكا – ساۋدا سەلبەستىگىن دامىتۇى ساننە اينالغان ۋمىس بولدى.

”شىنجاڭ مەن ورتا ازىياداعى 5 ەل ۋبىر – بىرمەن ماڭغزى، ۋداسىتۇرلى ەكونوميكا – ساۋدا سەلبەستىك سە-رىكتەستەر. 2020 – جىلدان بەرى كوپىشلىك نىدەتلىڭ نىقا-لىن كۇش بىرىكتىرە جەڭدى، ەكونوميكا – ساۋدا سىتەرى بارىس – كەلسى ورنىقتى تۇردە جاقسارپ، كۇشتى سەل-بەستىك سەرىپىمىدىلگىن ايگىلەدى“، – دەدى ۋتونوميالى را-يوندىق ساۋدا سىتەرى مەڭگەرمەسى ۋغىرلىك سەلبەستىك باسقارماھاسىنىڭ باستىعى ليۇ بو.

شەكارا وتكەلى ەكونوميكالىق بەلدەۋى قۇرىلىسى — شىنجاڭنىڭ شىكى قۇرلىقتى ەسىك اشۇ جانە شەكارالىق ەسىك اشۇ بىيىك بەلەسنى سوعداۋىنداعى ماڭغزى تۇقتا. اناعۇرلم قولايلى ساۋدا – ساتىق ارانسان ورناتۇ – وسى رەتكى ساپاردا-عى نازار ۋداراتىن تۇپىندەرنىڭ ۋبىرى.

بۇراتالا موڭغۇل ۋتونوميالى وىلبىستىق ساۋدا سىتە-رى مەكەمەسى پارتيبا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجىي، ورنى-باسار مەكەمە باستىعى چىن شىينو: ”وسى جولى ساپار ارقى-لى قازاقستانمەن شەكارا وتكەلى نەگىزدىك قۇرىلمىلار قۇ-رىلىسى جانە ۋلاستىرۇ – تۇتاستىرۇ سىياقتى جاقنارداعى سەل-بەستىكتە اناعۇرلم تىعىز قارىم – قاتنىاس ورناتىپ، شەكارا وتكەلدەرى ارىسىندا جەدەل زات وتكىزۇ قابىلەتنن اناعۇر-لىم جوعارىلاتۇدى ۋمىت تەمەن“، – دەدى.

ەرەكشە ترانسفورماتور 2006 – جىلدىڭ وىزىندە اق ”سىرتقا شىعبى“، تاجىكىستانغا بارىپ، ورتا ازىيا مەملەكەتتە-رىنىڭ ەنەركيا قۇرىلىسىنا سەنىمدى ونىمەدەر جانە وزىق تەخنىكامەن شەشۇ جوباسىن ۇسىنغان بولاتىن.

”شىنجاڭ مەن ورتا ازىياداعى مەملەكەتتەردىڭ ەكو-نوميكالىق قۇرىلم جاعىنداعى ۋبىرىن – بىرى تولىقتىرۇى، اسىرمەسە، جۇڭگو كاسپيورنىدارنىڭ قارجى جانە تەخنىكا جاعىنداعى كورنەكتى باسىمدىعى، شىنجاڭغاداعى كاسپيورنى-داردىڭ ورتا ازىيا بازارىنا بەت ۋلۇنا بەرنەك نەگىز قالادى“. ەرەكشە ترانسفورماتور جارىنا شەكتى سەرىكتەستىگى خالىقا-رالىق دىستەر ۋبولمىنىڭ باس باقىلاۋشىسى ما جىڭشياڭ بىلاي دەدى: ساپارلاۋ ورايىنان ويداعىداي پايدالانىپ، ورتا ازىيا مەملەكەتتەرىندە وزىق ەلەكتىر كۇشى جابدىقتارى، جاسىل ەنەركيا، كەن ونىمەدىرى بايلىعى سىياقتى جاقنارداعى سەلبەستىك ورايىن مىقتى يگەرەمىز.

ساندى مالئەتتەردە كورسەتىلۇنىشە، يىىل الدىڭعى 11 ايدا جۇڭگونىڭ شىنجاڭنىنىڭ ورتا ازىياداعى 5 ەلگە باعىتتالغان يىپورت – ەكىپورت قۇنى 166 مىللىارد 900 مىللىون يۇانغا جەتىپ، سايكەس مەزكىلەنگەندەن %67 ارتقان.

مىڭداعان پوچتا جولداماسىن جولداغاننان ۋبىر رەت جۇزۇدەسكەن ارتىق

”مىڭداعان پوچتا جولداماسىن جولداغانان ۋبىر رەت جۇزۇدەسكەن ارتىق“. بازار ەكونوميكاسى تولىقىنىندا تالاي جىلدار بويى شىنققان جەرگىلىكتى ۋكىمەت پەن كاسپيورنى-شىلاردىڭ ۋبارى وسى قاغيدانى ابدەن بىلدەى.

(باسى 1 – بەتتە)

باتىل قولداۋدىڭ ناقتى ارەكەتى ەتىپ، ”تورت تانىمدى“ كۇشەيتىپ، ”تورت سە-نىمدى“ بەكەمدەپ، ”ەكىنى قورعاۋدى“ ورنىناپ، ەكولوگىيالىق ورەكەنىەت قۇرىلىس-نىڭ ساياسى جاۋاپكەرشىلىگىن باتىل ارقالاپ، ەكولوگىيالىق ورەكەنىەت قۇرىلىسى مەن ەكولوگىيالىق ورتانى قورعاۋدى ىلگەرد-لەتۇدىڭ جاۋاپكەرشىلىك سەزمىن، كوكەي تەستىلىك سەزمىنن ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، ادام مەن تايىيعات جارسىمدى قاتار ۋمىر سۇرەتىن كورىنكتى شىنجاڭ قۇرۇمىمىز كەرەك.

ما شىغىرۇي شىنجاڭنىڭ ەكولوگىيالىق ورەكەنىەت قۇرىلىسىندا قول جەتكىزگەن ناتىجەلەرىن تۇراقاندىرىپ، قورعاۋ مەن دامۇدى ۋبىر تۇتاس جوسپارلاۋ دەڭگەبى جوعارى بولغاۋ، باسقارۇ جۇبەسى مەن باسقارۇ قابىلەتىندەگى ولىقلىقتار كورنەكتى ۋمان بەردى. قارسى جاققان كۇتىپ الۇعا جاۋاپتى ۋكىمەت ۋمانساپتالارنىڭ، كاسپيورن جاۋاپتىلارنىڭ دارەجەسى ۋبىرشاما جوعارى بولپ، ۋمىس ۋبىتىرۇ ونىمىدىلگىن بارنىشا ارتتىرادى“. جەلەلس نىسانالارغا كەلسۇ جونىندە پى لۇيپيىڭ زور ۋمىت كۇتىپ وتىر.

”سىرتقا شەقۇ كىلەپنىتتەردى قورعاۋعا، بازاردى كە-ڭەيتۇگە، تاپسىرىسقا قول جەتكىزۇگە ۋتىمىدى بولپ عانا قويماي، بازاردىڭ قاجەتى مەن كاسپىتەردىڭ بەتالىس وز-گەرىسىن دەر كەزىندە ۋبىلىپ، كاسپيورنىداردىڭ دامۇنا ۋتۇپىندى تۇردە علمىي شەشىم جاساۋعا دا بولادى“، – دەدى شىنجاڭ لۇڭچىڭ شارۋاشىلىق توبى شەكتى سەرىك-تەستىگىنىڭ القا باستىعى ليۇ حۇي.

سەنىم تىننىنان دا ماڭغزى

قازىر بۇكىل شىنجاڭدا تىرەكلىگەن بازار تۇلعالىى 2 مىللىيونان استى. وسى جولى ۋيىرمەگە ىلەسىپ ساپارغا شىققان كاسپيورنىدار تەك از عانا ۋبولمىن يەلەيدى، الايدا ۋتۇپىن ارقىلى اۋماقتى شارپۇ، ”تۇپىندى ۋداپ باسۇ ۋتاسلى“ سىندى ۋتىمىدى شارالاردان وراسان زور سىگىنال تارايدى.

قازىر ەلەپىزدىڭ نىدەتتەن ساقتاۋ – تىزگىندەۋ سىتە-رى جاڭا جاعدايعا، تىڭ مىندەتتەرگە ۋموپ كەلدى، سىرتتاي باقىلاپ قاراپ تۇرۇ نەمەسە قىبىندىقتان تايىپالماي العا ۇمتىلۇ — جەر – جەردىڭ الدىنا قويىلعن تاڭداۋ سۇراۋى. شىنجاڭ بۇعان اشىق راي تانىتى — ەسىك اشىپ، اۋس – كۇپىس جاساپ، ەكونوميگانى دامىتامىز! ”سەنىم تىننىنان دا ماڭغزى. ۋكىمەتنىڭ باس بولپ الدىمەن سىرتقا شىعۇى، ۋتىپتى دە كوپ كاسپيورنىداردىڭ ەرتەرەك سىرتقا شىعۇنا، تەزىرەك شىعۇنا شاپىت بەردى“. يەما توبى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ۋنەمىلىك سىتەرگە جا-ۋاپتى ورنىباسار ۋتوراعاسى چىن گاڭ بىلاي دەدى: ۋدال قازىر جىل اياعىنداعى ەكونوميگانى ورنىقتىرۇعا ۇمتىلۇدىڭ شەشۇشى تەرەزەلىك مەزكىلى، مۇنداي برىقتىلپەين سىكەر-لىك كورسەتەتىن ناقتى شارالار ۋتۇرلى بازار تۇلعالارىن با-رىنشا الاڭىنان ارىلتىپ، كاسپيورنىشلاردىڭ سەنىمى مەن ۋمىتتىن تەزدەن ورنىنا كەلتىرە الادى.

سوڭى 3 جىلدىن بەرى جۇڭتاي توبى ورتا ازىياداعى مەملەكەتتەرمەن سىرتقى ساۋدا سەلبەستىگىن بەلسەنە ورسە-تەتىپ، جىبىنى ۋبىر مىللىيار 3۵3 مىللىون يۇاندىق سىرتقى ساۋدا سوماسىن جۇزەگە اسىردى. ”ۋبىر بەلدەۋ، ۋبىر-جولدى“ بىرگە قۇرۇدىڭ شىكەرىلەي ىلگەرىلەۋىنە، ەۋروپا – ازىيا ەكونوميكالىق وداعى سىياقتى ۋغىرلىك سەلبەستىك مە-حائىزىمدەرىن ۋتۇپىستىرۇدىڭ بىرتىندەپ تەرەڭدەۋىنە، سونداي – اق جۇڭگو – قىرعىزستان – وزبەكىستان تەمىر جولنىڭ سالىنۇنا نەلسە، جۇڭتاي توبى مەن ورتا ازىيا كا-سپيورنىدارنىڭ اۋس – كۇپىس سەلبەستىگى كەلەلى دامۇ وراي مەزكىلنن قارسى الدى.

”دەر شاعىندا بولدى!“ وسى جولى ساپاردى تىلگە العاندا، شىنجاڭ جۇڭتاي (توبى) شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ ۋنەمىلىك سىتەرگە جاۋاپتى ورنىباسار باس دىرەكتورى پاجات ۋمامتىمەن قاتتى تەبىرنەپ: ”بىز ورتا ازىيا كاسپيورنىدارىمەن نىسان قۇرىلىسى، سىرتقى ساۋدا كاسىبى سىياقتى جاقناردا كەڭەس وتكىزىپ، سەلبە-تىك جاساپ، شىنجاڭنىڭ رايون ورنى باسىمدىغىن ەسىك اشۇ باسىمدىغىنا، بايلىق باسىمدىغىن كاسپى سالاسى باسىم-دىغىنا، ماركا باسىمدىغىن ەكونوميكالىق باسىمدىققا اناعۇر-لىم ويداعىداي اينالدىرامىز“. – دەدى.

”مەن – ەرىكىن قىپىلداپ، جۇرەكتىلىكپەن اتويلايد-مىز، باستايمىز، دىستەيمىز!“ ما جىڭشياڭ مىنالاردى ۋبىل-دىردى: وسى رەتكى ساپار ەرەكشە ترانسفورماتوردىڭ كاسپيورنىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇن قايراتتانا ىلگەرد-لەتۇ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىنا بەلسەنە ات سالىسۇ سەنىمى مەن بەكىمەن ۋتىپتى دە بەكەمدەدى.

گازدى باعىتقا قاراي جاڭالانۇن ىلگەرلە-تىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇدىڭ جايپاي جاسىل نىيىكە بۇرىلىس جاساۋىن جەبەپ، كومىر قىشقىل گازنىڭ شىعارىلۇن ەڭ جوعارى ماننەن اسىرماۋدى، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىردۇدى ورنىقتى قا-دامىمەن ىلگەرلەتىپ، جاسىل ۋنىۋستى شىنجاڭنىڭ جوعارى ساپالى دامۇنىڭ قانىق بوياۋونا اينالدىرۇ كەرەك. قۇزاۋ – تەكسەرۇدە اڭسى ەتىلگەن ماسەلەلەردى رەتتەۋ – تۇ-زەتۇدى تىڭغىللىقتى ىلگەرلەتىپ، بۇكىل شىنجاڭ ۋبىر تۇتاس جۇبە، بىڭتۇان مەن جەرگىلىكتى ورنى ۋبىر تۇتاس جۇبە دەگەن-گە تاباندى بولپ، ۋ دارەجەلى پارىتكو-داردىڭ، ۋكىمەتتەردىڭ جانە قاتىستى تاراۋ-لاردىڭ رەتتەۋ – تۇزەتۇ جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتىپ، رەتتەۋ – تۇزەتۇ مىندەتتەرىن جو-عارى ولىشمەن، قاتاڭ تالايپەن، جوعارى ساپامەن تياناقتاندىرىپ، قۇزاۋ – تەكسەرۇدە اڭسى ەتىلگەن ماسەلەلەردىڭ تىڭغىللىقتى رەتتەۋ – تۇزەتىلۇىنە، تۇبەگەيلى شەشۇىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. قورشاعان ورتانىڭ لاستانۇنان ساقتانۇ جانە ونى جونگە سالۇدى شىكەرىلەي ىلگەرلەتىپ، لاستانۇدى دالە – ۋدال جونگە سالۇعا، لاس-تانۇدى علمىي جونگە سالۇعا، لاستانۇدى زاڭ بويىنشا جونگە سالۇعا تاباندى بولپ، اشىق اسپاندى، تۇنىق سۇدى، نازا توپىراق-تى قورعاۋ شايقاسىن جانە اۋىل شارۋاشىلىغى-نىڭ، اۋىل – قىستاقنىڭ لاستانۇن جونگە سالۇدان قامال الۇ شايقاسن ۇزدىكىسىز ويدا-عداي جۇرگىزىپ، ”ۋرۇمچى – سانجى – شىحىزى“ ”كۇپتۇن – مايىتاۋ – شىخۇ“ سىياقتى ۋتۇپىندى ۋغىرلەردەگى اتموسفەرا-نىڭ لاستانۇ ماسەلەسىن كۇش سالا شەشۇ كەرەك. سۇ ەكولوگىيالىق ورتاسىن جونگە سالۇدى مىقتى يگەرىپ، ”16 ارپىتىك“ سۇ تىزگىندەۋ وي جەلسەن دايەكتىلەندىرىپ، سۇ بايلىغىن شوغىرلى، ۋبىر تۇتاس باسقارۇ-دى كۇشەيتىپ، سۇ ۋنەمدەۋدى، سۇ ساقتاۋ-دى، سۇ رەتتەۋدى ۋبىر تۇتاس جوسپار-لاپ، سۇ بايلىغىن، سۇ ەكولوگياسىن، سۇ ورتاسىن قورعاۋدى، جونگە سالۇدى جانە سۇ اپاتىنان ساقتانۇدى كۇشەيتۇ كەرەك. ەكولوگىيالىق جۇبەنى قورعاۋ مەن قالپىنا كەلتىرۇدى كۇشەيتىپ، جان – جاقنى جونگە سالۇدى، جۇبەلى جونگە سالۇدى، قاينار كو-

مىڭداعان پوچتا جولداماسىن جولداغاننان ۋبىر رەت جۇزۇدەسكەن ارتىق

مىس تىندىرىپ، ناتىجە جاراتۇداعى رۇحانى كۇيدى سەرىپلىتىپ، شىنجاڭنىڭ رايون ورنى، بايلىق جانە ساپاسات سىياقتى باسىم-دىقتارىن ۇزدىكىسىز ساولەلەندىرىپ، علمىي جوسپارلاۋدى كۇشەيتىپ، بەلسەنە برىقتىلق-پەن سىكەرلىك كورسەتىپ، بۇكىل رايون ەكونوميكاسىندا ساپانىڭ ۋنىمىدى ارتۇى مەن سانىنىڭ ۋيلەسىمدى ارتۇنىنىڭ جۇزەگە اسۇن ىلگەرلەتۇ كەرەك. ەكونوميكانىڭ قوعامنىڭ جايپاي قالپىنا كەلۇىن جەدەلدە-تىپ، قاتىناس – تاسىمال، ساۋدا جانە زات اينالمى، اس – سۇ قىزمەت وتەۋى، مادەن-پەت – ساياحات سىياقتىلاردىڭ جۇمىستى، ۋندىردىستى جايپاي قالپىنا كەلتىرۇىن ىلگە-رىلەتىپ، كاسپى سالاسى اينالمىن، بازار اي-نالمىن، ەكونوميكا، قوعام اينالمىن بركىلس-سىز دەندىرىپ، ادامدار لەگىنىڭ، زات اينال-دىنىڭ، ۋماترىپتىي اينالىس جاساۋىن ىلگەرىلەتۇ كەرەك. ۇزدىكىسىز تۇردە كومەسكى كۇشتى اشىپ، قوزعاۋشى كۇشتى جەتىلدىرىپ، تۇتىمۇ قاجەتتىن بەلسەنە جارىققا شىعارپ، تۇتىمۇ ارقىلى قايتا تولقتاۋدى جەبەپ، ۋر-قايسى جاقناردىڭ قارجى قوسۇ بەلسەندىلد-گىن جۇمىلدىرىپ، ۋونىمدى قارجى قوسۇدى كەڭەيتىپ، خالىقارالىق ەكونوميكا – ساۋدا سەلبەستىگىن كۇشەيتىپ، سىرتقى ساۋدانى، سىرتقى قارجىنى ورنىقتىرىپ، ەكونوميكانىڭ ورنىقتى، قاۋۇسىز دامۇنا ۇزدىكىسىز قۇاتتى قوزعاۋشى كۇش قوسۇ كەرەك. باسىمدىققا كەرىلەتپ، يە كاسپى سالالارنىڭ دامۇىن، زورايۇىن ىل-گەرىلەتىپ، ”8 ۋبرى كاسپى سالاسى شوعد-

رى“ قۇرىلىسىنىڭ دامۇىن ارقىقاۋ ەتىپ، ەرەكشە، باسىمدىققا يە كاسپى سالالارىن زورايىتىپ، ونەركاسپىتنىڭ نەگىزىن بەكەم-دەپ، ونىمىدىلگىن ارتتىرۇ مەن تىيىىن وز-گەرتىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۇدى ىلگەرد-لەتىپ، قار – مۇز، مادەنىەت – ساياحات، وسى زامانعى زات اينالمى سىياقتى كاسپى سالالارن جەدەل دامىتىپ، جاڭا كاسپى كۇپىن، جاڭا ۇلگىنى جەتىلدىرىپ، دامۇدىڭ تىڭ قوزعاۋشى قۇاتىن جارىققا شىعارۇ كەرەك. ۋتۇرلى بازار تۇلعالارىنىڭ ومىر-شەڭدىگىن قاۋلاتىپ، كاسپيورنىدارعا تىپەد-

زىنەن جونگە سالۇدى كۇشەيتىپ، مەملەكەت جەرىن جاسىلداندىرۇ، شولەيتتەنۇ مەن توبى-راقتىڭ شايىلۇىن جان – جاقنى جونگە سالۇ، جايىلمىدى، سازدى جەردى قورعاۋ جانە قال-پىنا كەلتىرۇ سىياقتى قىزمەتتەردى كۇشەيتىپ، قارامايلى مەملەكەتتىك باقشاسىن، كۇنلۇن تاۋى مەملەكەتتىك باقشاسىن بەلسەنە قۇرىپ، ەكولوگىيالىق جۇبەنىڭ اۋان تۇرلى-لىگىن، ورنىقتىلغىن، باياندىلغىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتۇ كەرەك.

ما شىغىرۇي مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ۋ دارەجەلى پارىتكومدار مەن ۋكىمەتتەر تۇلعالىق جاۋاپكەرشىلىكتى اىقنارپ، ”پارتيا مەن ۋكىمەت بىردەي جاۋاپكەرشىلىك ارقا-لاۋعا، ۋبىر قىزمەت ورنىندا قوس جاۋاپكەر-شىلىك ارقالاۋعا“ تاباندى بولپ، پارتيا، ۋكىمەت ورنىندارىنداعى نەگىزگى جاۋاپتى جولداسناردىڭ ۋبىرىنىشى جاۋاپتى ادامدىق جاۋاپكەرشىلىگى، ەكولوگىيالىق ورتا تاراۋالا-رىنىڭ باقىلاۋ – باسقارۇ جاۋاپكەرشىلىگى سىياقتىلاردى تياناقتاندىرىپ، قىزمەت مە-حائىزىمەن اقاۋسىز داندىرىپ، جۇمىس ۋبولى-سىى بويىنشا سەلبەسۇدى كۇشەيتىپ، تەكسەرۇ – باعالاۋدى كۇشەيتىپ، اكىمش-لىك، بازار، زاڭمەن باسقارۇ، علمى – تەخنىكا سىياقتى تاسىلدەردى جان – جاقنى قولدانىپ، ەكولوگىيالىق ورتانى جونگە سالۇ قابىلەتىن جايپاي جوعارىلاتىپ، شىنجاڭنىڭ ەكولوگيا-لىق ورەكەنىەت قۇرىلىسىنىڭ جاڭا جاعدايىن قۇلىشنا اشۇ كەرەك.

ماجىلىستە ۋرۇمچى قالاسىنداعى، سانجى حۇيزۇ ۋتونونوميالى وىلبىسىنداعى، شىحىزى قالاسىنداعى، ۋشچاچۇي قالاسىنداعى قاتىستى جاۋاپتى جولداستار ۋسوز سويلەدى. تىان شياڭلى، چىن ۋيچۇن، ياڭ فاسىن، ۋيۇسۇپچان ماھمەت، ەلزات اھمەتجان، قادەن كابەن، ۋتونوميالى رايوننىڭ ورتالىق-نىڭ ەكولوگىيالىق ورتانى قورعاۋدى قۇزاۋ – تەكسەرۇدە اڭسى ەتكەن پىكىرلەرىنە قاتىس-تى ماسەلەلەردى رەتتەۋ – تۇزەتۇ قىزمەتى باسشىلىق گرۇپپاسىنداعى قاتىستى جاۋاپتى جولداستار، قاتىستى تاراۋلار مەن ورنىندارداعى نەگىزگى جاۋاپتى جولداستار قاتارلىلار ماجىلىسكە قاتناستى. ۋراقىيسى ايماقى، وىلىس، قالالاردا، اۋدان، قالا، رايونداردا، بىڭتۇان ورگانىندا جانە ۋراقىيسى شى، قالالاردا، تۇان، الاڭلاردا بولمىشە ۋماجلىس ورنى ورنالاستىرلدى.

مىڭداعان پوچتا جولداماسىن جولداغاننان ۋبىر رەت جۇزۇدەسكەن ارتىق

لىك جاساۋ ساپاساتتارىن ناقتى، ەكچەي – نەگە-جەيلى تياناقتاندىرىپ، شىكى سۇرانىستى كە-ڭەيتەتن، اينالمىدى بركىلىسىز دەندىرەتتىن، ومىرشەڭدىكتى قاۋلاتانتىن اناعۇرلم كوپ شىنايى، ناقتى شارالاردى جەدەل اىقنارپ، كاسپيورنىڭ دامۇنىداعى قىبن ماسەلەلەردى امالنى تاۋىپ شەشىپ، بازار سەنىمىن بارنىشا سەرىپلىتىپ، شارۋاشىلىق – ساۋدا ورتاسىن ساپاللاندىرىپ، اكىمشلىك سىتەر ورتاسىن، زاڭمەن باسقارۇ ورتاسىن، بازار ورتاسىن، جاسامازدىق ورتاسىن جانە فاكىور قامىتاما-سىزدىغىن جوعارىلاتىپ، مەملەكەت مەنىش-گىندەگى كاسپيورنىداردىڭ باتلىندىقپەن سى-تەۋىنە، خالىقتىق كاسپيورنىداردىڭ باتلىندىق-پەن اتويلاۋىنا، شەتەل كاسپيورنىدارنىڭ باتلىندىقپەن قارجى قوسۇنا مۇمكىندىك جاساپ، ۋتۇرلى كاسپيورنىداردىڭ شىنجاڭدا باسەكەلەسە دامۇىن، زورايۇىن، الۋەتتەنۇىن ىلگەرلەتۇ كەرەك. ”ەكىنى ۋبىر تۇتاس جوسپارلاۋدى“ جوعارى ونىم-دىلىكپەن ويداعىداي ىستەۋگە شىنايى كە-پىلدىك ەتىپ، ”جاڭا 10 تارماق“ سىياقتى شارالاردى ۇشتاستىرا تياناقتاندىرىپ، قاتاڭ اىقنارپ، قوعام ورنىقتىلغى، ۋوندى-رىس حاۋپىسىزدىگى جانە اياتتازن ساقتانۇ، اپات زىيانىن ازايىتۇ سىياقتى قىزمەتتەردى مىقتى، ناقتى يگەرىپ، ەلەۋلى حاۋىپ – قا-تەرلەردەن ۋونىمدى ساقتانۇ جانە ونى جويۇ؛ ارتۇدى ورنىقتىرۇ، جۇمىستانۇدى ورنىقتىرۇ، زات باعاسىن ورنىقتىرۇ قىزمەت-تەرىن كورنەكتىلەندىرە ويداعىداي سىتەپ، خالىق تۇرمىسىنا قاجەتتى تاۋارلارمەن قام-داۋدى قامتاماسىزداندىرۇدى، باعاسىن ور-نىقتىرتۇدى جانە كومىرمەن، ەلەكتىرمەن، مۇناي – تاييىعى گازبەن، تاسىمالپەن قام-داۋدى قامتاماسىزداندىردۇدى كۇشەيتىپ، قىينشىلىعى بار بۇقارانىڭ ىندىرىسنىە، تۇرمە-سىنا كوڭىل ۋبولپ، شارۋا جۇمىسكەرلەر-دىڭ ەڭبەكاقىسىن تاراتۇدى قامتاماسىزداندى-رىپ، شىن مانىندە تاماشا دامۇ ورتاسىن قا-لىپتاستىرۇ كەرەك.

چىن ۋيچۇن، ياڭ فاسىن، ۋيۇسۇپچان ماھمەت، قادەن كابەن قاتارلىلار تەكسەرۇ – زەرەتتەۋگە قاتناستى.